

Бабміндра Дмитро Іванович,
доктор економічних наук, професор;
Череп Олександр Григорович,
кандидат економічних наук, доцент
Запорізький національний університет (Україна)

ФОРМУВАННЯ ЕКОНОМІЧНОГО МЕХАНІЗМУ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ МАШИНОБУДУВАННЯ З УРАХУВАННЯМ ЇХ СУЧАСНОГО СТАНУ

З метою формування економічного механізму інноваційної діяльності підприємств машинобудування доцільно виконати аналіз сучасного стану такої діяльності. Аналіз інноваційної діяльності підприємств машинобудування Запорізької області у 2014 р. показав, що 15,9% промислових підприємств, від загальної кількості, займалися інноваційною діяльністю (у 2013 – відповідно 18%, 2012 – 17,8 %, у 2011 – 18,3%) [1] – див. табл.

Таблиця – Впровадження інновацій на промислових підприємствах

Рік	Питома вага підприємств, що впроваджували інновації, %	Впровадження нових технологічних процесів, од.	у т.ч. маловідходні і ресурсозберігаючі	Освоєно нові види продукції, найм.	з них нові види техніки	Питома вага реалізованої продукції в обсязі промисловості, %
2000	13,7	130	17	230	36	4,8
2001	8,7	74	33	297	52	2,3
2002	8,1	39	22	265	38	4,1
2003	7,9	86	34	135	76	5,5
2004	6,5	210	64	101	75	9,9
2005	5,8	351	93	86	58	9,5
2006	7,8	252	24	108	66	9,2
2007	10,8	234	33	109	60	6,6
2008	8,6	257	35	148	77	8,3
2009	6,3	134	33	132	69	4,2
2010	4,6	170	21	114	48	3,1
2011	18,3	509	52	615	97	3,2
2012	17,8	114	40	446	156	2,2
2013	18,0	207	48	397	193	2,3
2014	15,5	212	45	611	413	1,7

Загальний обсяг витрат на технологічні інновації склав 339943,9 млн. грн. Більша частина інноваційних витрат – 197073,7млн. грн. – приходить на придбання машин, обладнання, установок, інших основних засобів, на внутрішні науково-дослідні роботи використано 33771,3 млн. грн. на придбання науково-дослідних робіт – 77477,5 млн. грн., придбання інших зовнішніх знань

– 515,2 та на інші витрати, пов'язаних з упровадженням технологічних інновацій – 31106,2 млн. грн. [2].

У 2014 році підприємствами Запорізької області було впроваджено 212 нових технологічних процесів, в тому числі маловідходних і ресурсозберігаючих – 45 одиниць, а також було освоєно 611 нових видів продукції, з них 413 – машин, устаткування, приладів, апаратів. Більш активно технологічні процеси впроваджували, а також більше нової продукції було освоєно підприємствами машинобудування [3]. Впровадження організаційних і маркетингових інновацій відбувалося на підприємствах різних сфер діяльності: виробництво коксу, продуктів нафтопереробки, металургії та машинобудування, виготовлення харчових продуктів і напоїв. Активно інновації впроваджувалися на ПАТ «Запоріжтрансформатор», ПАТ «ВІТ», КП «Іскра», КП «Запорізький титаномагнієвий комбінат», ПрАТ «Завод напівпровідників» ТОВ «Агрінол», ТОВ «Кварц» [4].

Інноваційні роботи фінансуються завдяки власним коштам підприємства (найчастіше), за рахунок коштів Держбюджету та інвесторами: вітчизняними або іноземними. Основним джерелом фінансування в 2014 році для більшості підприємств, як і в попередні роки, залишалися власні кошти – 335729,6 млн. грн. загального обсягу фінансування. Обсяг фінансування інноваційних робіт за рахунок коштів Держбюджету та інвесторів у 2014 році був відсутній, частка інших джерел – 4214 млн. грн.

Більшість інвестицій (88,5% загальних коштів, 96% – іноземних) вкладаються у науково-технічні розробки, які дають прямий, швидкий економічний та соціальний ефект. З цієї причини частина фінансування фундаментальних досліджень, які мають довгостроковий характер і не завжди приносять результат (прибуток одержується в 55,6% випадків) залишається найменшою (3%). Враховуючи ту обставину, що 72,2% витрат на виконання фундаментальних досліджень покривають засоби держбюджету стає зрозумілим, що така ситуація повинна викликати стурбованість з приводу дефіциту фінансування щодо перспектив розвитку вітчизняної науки.

Дефіцит коштів держбюджету є однією з причин того, що фінансування витрат на виконання наукової частини програм за пріоритетними напрямками розвитку науки й техніки (8,8% загального об'єму науково-технічних робіт) складає 1,2% загального обсягу коштів. При цьому помилковою вважається думка, що сучасна політика в сфері науково-технічної діяльності не повинна базуватися на принципах фінансової підтримки конкретних наукових структур. Адже, як показує світовий досвід, для виходу науки, особливо фундаментальної, на сучасний рівень тільки ринкового інструментарію недостатньо: у всіх розвинених країнах такі дослідження на 80% здійснюються за рахунок державного бюджетного фінансування, причому рівень витрат дозволяє забезпечити фондоозброєність праці у сфері науково-технічної діяльності в 1,5-2 рази вищу, ніж у промисловості.

Перелік використаних джерел

1. http://www.zp.ukrstat.gov.ua/images/stories/2.4.6_vprov_inn_na_prompredp_14_150615.pdf.
2. <http://eir.pstu.edu/bitstream/handle/123456789/903/36.pdf?sequence=1>.
3. http://www.zp.ukrstat.gov.ua/images/stories/2.4.5_dgerela_finansuv_14_150615.pdf.
4. Антонюк Д. А. Проблеми та перспективи інноваційного розвитку промислового регіону (на прикладі Запорізької області) [Електронний ресурс] / Д. А. Антонюк, К. І. Антонюк // Економічний вісник НТУУ «КПІ». – 2012. – Режим доступу :http://economu.kpi.ua/files/files/68_kpi_2012.doc.

Беззубко Лариса Володимирівна,
доктор наук з державного управління, професор,
Донбаська національна академія будівництва
і архітектури (м. Краматорськ)

ФІНАНСИ ОБ'ЄДНАНИХ ГРОМАД

Закон України «Про добровільне об'єднання територіальних громад» [1] заклав основу для зміни у фінансовій системі місцевого самоврядування. Найбільш важливими статтями цього Закону для територіальних громад є декларація зобов'язання держави здійснювати фінансову підтримку об'єднаних громад шляхом надання їм коштів на формування інфраструктури згідно з планом соціально-економічного розвитку такої територіальної громади. Це положення стимулюють громади до об'єднання через механізм переходу бюджетів об'єднаних громад на прями міжбюджетні відносини з державним бюджетом.

Існуючі основні джерела наповнення бюджету невеличких громад можливо проаналізувати на прикладі бюджету м. Боярка. Загальна площа Боярки складає 11,22 км², населення – 35,9 тисяч осіб (2014 р.).

Слід зазначити, що найбільшим джерелом формування власних та закріплених доходів міського бюджету є податок з доходів фізичних осіб, на долю якого припадає до 80% доходів загального фонду. Інші джерела надходжень до місцевого бюджету наведені у табл.

Таблиця – Основні джерела наповнення доходної частини бюджету м. Боярка

Джерела наповнення бюджету	Загальна вага у доходах, %
єдиний податок для суб'єктів малого підприємництва	23
Надходження від сплати торгового патенту	9
Податки на землю	5
місцеві податки і збори (податок з реклами, ринковий збір, комунальний податок, збір за надання дозволу на розміщення об'єктів торгівлі)	3
податок з доходів фізичних осіб	80